Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

16. prosinca 2021.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Europski uhidbeni nalog – Povelja Europske unije o temeljnim pravima – Područje primjene – Članak 51. – Provedba prava Unije – Okvirna oduka 2002/584/PUP – Nadležnost Suda – Zahtjev upućen prije izdavanja europskog uhidbenog naloga – Dopuštenost – Načelo ‚*ne bis in idem*' – Članak 50. – Pojmovi oslobođenja i osude – Amnestija u državi članici izdavateljici naloga – Pravomoćna odluka o prekidu kaznenog progona – Povlačenje amnestije – Ukidanje odluke o prekidu kaznenog progona – Nastavak progona – Nužnost odluke donesene nakon ocjene kaznene odgovornosti dotične osobe – Direktiva 2012/13/EU – Pravo na informiranje u kaznenom postupku – Područje primjene – Pojam ‚kaznenog postupka' – Zakonodavni postupak za donošenje rezolucije u vezi s povlačenjem amnestije – Sudski postupak nadzora usklađenosti te rezolucije s nacionalnim ustavom"

U predmetu C-203/20,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III, Slovačka), odlukom od 11. svibnja 2020., koju je Sud zaprimio 11. svibnja 2020., u kaznenom postupku protiv

AB,

CD,

EF,

NO,

JL,

GH,

IJ,

LM,

PR,

ST,

* Jezik postupka: slovački

UV,

WZ,

BC,

DE,

FG,

uz sudjelovanje:

HI,

Krajská prokuratúra v Bratislave,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: A. Prechal, predsjednica drugog vijeća, u svojstvu predsjednika trećeg vijeća, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (izvjestiteljica) i N. Wahl, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: M. Ferreira, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 6. svibnja 2021.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za AB, M. Mandzák, M. Para, Ľ. Hlbočan i Ľ. Kaščák, *advokáti*,

– za CD, EF, NO i JL, M. Krajčí i M. Para, *advokáti*,

– za IJ, M. Totkovič i M. Pohovej, *advokáti*,

– za Krajská prokuratúra v Bratislave, R. Remeta i V. Pravda, u svojstvu agenata,

– za slovačku vladu, B. Ricziová, u svojstvu agenta,

– za Europsku komisiju, S. Grünheid i A. Tokár, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 17. lipnja 2021.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 4. stavka 3. UEU-a, članka 82. UFEU-a, članaka 47., 48. i 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja), Okvirne odluke 2002/584/PUP od 13. lipnja 2002. o europskom uhidbenom nalogu i

postupcima predaje između država članica (SL 2002., L 190, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 83. i ispravak SL 2013., L 222, str. 14.) i Direktive 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.).

2 Zahtjev je upućen u okviru kaznenog postupka pokrenutog protiv osoba AB, CD, EF, NO, JL, GH, IJ, LM, PR, ST, UV, WZ, BC, DE i FG (u daljnjem tekstu: okrivljenici) u kojem sud koji je uputio zahtjev namjerava izdati europski uhidbeni nalog protiv jedne od tih osoba.

Pravni okvir

Pravo Unije

Okvirna odluka 2002/584

3 Člankom 17. Okvirne odluke 2002/584, naslovljenim „Rokovi i postupci za donošenje odluke o izvršenju europskog uhidbenog naloga”, u stavku 1. predviđa se:

„Europski uhidbeni nalog obrađuje se i izvršava kao žurni predmet.”

Direktiva 2012/13

4 Člankom 1. Direktive 2012/13, naslovljenim „Predmet”, predviđa se:

„Ovom se Direktivom utvrđuju pravila o pravu na informiranje osumnjičenika ili okrivljenika o njihovim pravima u kaznenom postupku i optužbama protiv njih. Njome se također utvrđuju pravila o pravu na informiranje osoba koje su predmetom europskog uhidbenog naloga o njihovim pravima.”

5 Člankom 2. te direktive, naslovljenim „Područje primjene”, u stavku 1. određuje se:

„Ova se Direktiva primjenjuje od trenutka kada nadležna tijela država članica obavijeste osobe da su osumnjičene ili okrivljene za počinjenje kaznenog djela pa do završetka postupka, pri čemu se misli na konačno rješavanje pitanja je li osumnjičenik ili okrivljenik počinio kazneno djelo, uključujući, ako je to potrebno, određivanje sankcije i odlučivanje o žalbi.”

Slovačko pravo

Izmijenjeni Ustav

6 U skladu s člankom 86. Ústava Slovenskej republiky (Ustav Slovačke Republike), kako je izmijenjen ústavnim zákonom č. 71/2017 Z. z. (Ustavni zakon br. 71/2017) od 30. ožujka 2017. (u daljnjem tekstu: „izmijenjeni Ustav”):

„Národná rada Slovenskej republiky (Nacionalno vijeće Slovačke Republike) nadležno je, među ostalim, za:

[…]

(i) odlučivanje o poništenju odluke predsjednika [Slovačke Republike] donesene na temelju članka 102. stavka 1. točke (j) ako je protivna načelima demokratske i pravne države; usvojena rezolucija ima opći doseg te se objavljuje na isti način kao zakon,

[…]”

7 Člankom 129.a tog Ustava propisuje se:

„Ústavný súd Slovenskej republiky (Ustavni sud Slovačke Republike) odlučuje o ustavnosti rezolucije Nacionalnog vijeća Slovačke Republike kojom se povlači amnestija ili pojedinačno pomilovanje doneseni na temelju članka 86. točke (i). Ustavni sud po službenoj dužnosti pokreće postupak na temelju prve rečenice […]”.

8 Članak 154.f navedenog Ustava glasi:

„(1) Odredbe članka 86. točke (i), članka 88.a i članka 129.a primjenjuju se i na članak V i na članak VI Odluke predsjednika vlade Slovačke Republike od 3. ožujka 1998. o davanju amnestije, objavljene pod brojem 55/1998, na odluku predsjednika vlade Slovačke Republike od 7. srpnja 1998. o davanju amnestije, objavljene pod brojem 214/1998 i na odluku predsjednika Slovačke Republike od 12. prosinca 1997. o davanju pomilovanja okrivljeniku […].

(2) Povlačenjem amnestija i pomilovanja na temelju stavka 1.:

(a) poništavaju se odluke tijela javne vlasti ako su donesene i obrazložene na temelju amnestija i pomilovanja navedenih u stavku 1., i

(b) nestaju zakonske prepreke kaznenom progonu koje se temelje na amnestijama i pomilovanjima navedenima u stavku 1.; trajanje tih zakonskih prepreka nije uključeno u izračun rokova zastare u pogledu djela obuhvaćenih amnestijama i pomilovanjima navedenima u stavku 1.”

Izmijenjeni Zakon o Ustavnom sudu

9 Člankom 48.b u šestom odjeljku glave druge trećeg dijela zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (Zakon br. 38/1993 o organizaciji, postupovnim pravilima i statusu sudaca Ustavnog suda Slovačke Republike), kako je izmijenjen zákonom č. 72/2017 Z. z. (Zakon br. 72/2017) od 30. ožujka 2017. (u daljnjem tekstu: izmijenjeni zakon o Ustavnom sudu), u stavcima 1. do 3. propisivalo se:

„(1) Ustavni sud po službenoj dužnosti pokreće postupak o meritumu na temelju članka 129.a Ustava, koji počinje na dan objave u *Zbierki zákonov* (*Službeni list*) rezolucije koju je Nacionalno vijeće Slovačke Republike donijelo na temelju članka 86. točke (i) Ustava.

(2) Nacionalno vijeće Slovačke Republike je jedina stranka postupka.

(3) Vlada Slovačke Republike, koju zastupa ministar pravosuđa Slovačke Republike, može intervenirati u postupak ako se on odnosi na rezoluciju kojom se povlači amnestija ili to može predsjednik Slovačke Republike ako se postupak odnosi na rezoluciju kojom se povlači pojedinačno pomilovanje.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

10 Okrivljenici su kazneno gonjeni u Slovačkoj za niz kaznenih djela koje su počinili tijekom 1995.

11 Dana 3. ožujka 1998. predsjednik vlade Slovačke Republike, koji je u to vrijeme zbog isteka mandata predsjednika Slovačke Republike izvršavao njegove ovlasti, proglasio je amnestiju koja je obuhvaćala ta kaznena djela (u daljnjem tekstu: amnestija iz 1998.).

12 Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III, Slovačka) obustavio je odlukom od 29. lipnja 2001. navedeni progon na temelju, među ostalim, te amnestije. Ta odluka, koja je postala pravomoćna, proizvela je u slovačkom pravu iste učinke poput onih koje bi imala oslobađajuća presuda.

13 Dana 4. travnja 2017. na snagu su stupili Ustavni zakon 71/2017 i Zakon 72/2017.

14 Nacionalno vijeće Slovačke Republike oduzelo je rezolucijom od 5. travnja 2017. amnestiju iz 1998. na temelju članka 86. točke (i) izmijenjenog Ustava.

15 Presudom od 31. svibnja 2017. Ústavný súd Slovenskej republiky (Ustavni sud Slovačke Republike) presudio je na temelju članka 129.a izmijenjenog Ustava da je ta rezolucija u skladu s Ustavom.

16 U skladu s člankom 154.f stavkom 2. izmijenjenog Ustava, rezolucija od 5. travnja 2017. dovela je do ukidanja odluke od 29. lipnja 2001. Okresnog súda Bratislava III (Općinski sud Bratislava III), tako da je kazneni progon protiv okrivljenika bio ponovno pokrenut.

17 Sud koji je uputio zahtjev navodi da je na zahtjev Krajske prokuratúre v Bratislave (Okružno državno odvjetništvo u Bratislavi, Slovačka) izdao međunarodni uhidbeni nalog protiv osobe ST zbog toga što bi se ona mogla nalaziti u Maliju. Dodaje da, s obzirom na to da ne može isključiti da se ta osoba nalazi na državnom području jedne od država članica, protiv nje namjerava izdati i europski uhidbeni nalog.

18 Međutim, taj sud dvoji o tome protivi li se načelu *ne bis in idem* izdavanje takvog europskog uhidbenog naloga u glavnom postupku.

19 U tom pogledu, nakon što je naveo da su, prema njegovu mišljenju, Okvirna odluka 2002/584 i, stoga, Povelja primjenjive u ovom slučaju, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da se, prije nego što izda europski uhidbeni nalog, osobito mora uvjeriti da je zajamčena zaštita temeljnih prava dotične osobe. U tu svrhu prije svega želi znati ulazi li pravomoćna odluka kojom se obustavlja kazneni progon u načelo *ne bis in idem* utvrđeno u članku 50. Povelje, osobito u kontekstu u kojem je takva odluka donesena na temelju amnestije i potom ukinuta zakonodavnom mjerom kojom se ta amnestija povlači, a da pritom nije donesena posebna sudska odluka ni proveden sudski postupak.

20 Potom, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome ulazi li zakonodavni postupak, poput onog o kojem je riječ u glavnom postupku, čiji je predmet povlačenje amnestije s učinkom ukidanja pravomoćne pojedinačne odluke kojom se prekida kazneni progon, u područje primjene Direktive 2012/13 kojom se utvrđuje pravo svakog okrivljenika da u svakom stadiju kaznenog postupka dobije informacije u vezi s tim postupkom u mjeri u kojoj su potrebne za osiguravanje pravičnog postupka te pravo na pristup spisu. U slučaju potvrdnog odgovora, taj sud navodi da su postupak pred Nacionalnim vijećem Slovačke Republike i postupak pred Ústavnim súdom Slovenskej republiky (Ustavni sud Slovačke Republike) prepreka tomu da stranka uključena u jedan ili drugi od tih postupaka može izvršavati svoja temeljna postupovna prava, što bi moglo dovesti do nepoštovanja ne samo odredaba navedene direktive nego i članaka 47. i 50. Povelje te članka 82. UFEU-a.

21 Naposljetku, sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome je li nacionalni propis poput onog o kojemu je riječ u glavnom postupku, na temelju kojeg je nadzor ustavnog suda države članice nad zakonodavnom odredbom kojom se povlači amnestija ograničen samo na ocjenu njegove usklađenosti s nacionalnim ustavom, a da se osim toga ne može ocijeniti njegova usklađenost s pravom Unije, u skladu s člankom 267. UFEU-a, temeljnim pravima zajamčenima osobito člancima 47. i 50. Povelje i načelom lojalne suradnje koje proizlazi iz članka 4. stavka 3. UEU-a. Osim toga, „nacionalni mehanizam" povlačenja amnestije mogao bi biti u sukobu s načelima proporcionalnosti i djelotvornosti, koja ograničavaju postupovnu autonomiju država članica prilikom donošenja nacionalnih pravnih odredbi.

22 U tim je okolnostima Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Protivi li se načelu ‚*ne bis in idem*' izdavanje europskog uhidbenog naloga u smislu Okvirne odluke [2002/584], i s obzirom na članak 50. [Povelje], kad je kazneni predmet konačno obustavljen oslobađajućom sudskom odlukom ili sudskom odlukom kojom se prekida postupak, ako su te odluke donesene na temelju amnestije koju je zakonodavac povukao nakon što su te odluke postale konačne i ako se unutarnjim pravnim poretkom predviđa da povlačenje takve amnestije dovodi do poništenja tih odluka tijela javne vlasti ako su donesene i obrazložene na temelju amnestija i pomilovanja te da nestaju zakonske prepreke kaznenom progonu koje su se temeljile na amnestiji koja se tako povukla a da se pritom ne donosi sudska odluka niti se provodi zaseban sudski postupak?

2. Je li odredba nacionalnog zakona kojom se izravno i bez odluke nacionalnog suda ukida odluka nacionalnog suda kojom se prekida kazneni postupak, koja na temelju nacionalnog prava ima prirodu konačne odluke koja dovodi do oslobađanja i na temelju koje se kazneni postupak konačno prekida nakon što je u skladu s nacionalnim zakonom dana amnestija, u skladu s pravom na pošteno suđenje zajamčenim u članku 47. [Povelje], kao i pravom da se ne bude dva puta osuđen ili kažnjen za isto kazneno djelo zajamčenim u članku 50. [Povelje] te u članku [82. UFEU-a]?

3. Je li odredba nacionalnog prava kojom se nadzor Ústavnog súda Slovenskej republiky (Ustavni sud Slovačke Republike) nad rezolucijom Nacionalnog vijeća Slovačke Republike kojom se povlače amnestija ili pojedinačna pomilovanja te koja je donesena u skladu s člankom 86. točkom (i) [izmijenjenog Ustava] ograničava samo na ocjenu njezine ustavnosti a da se pritom ne uzimaju u obzir obvezujući akti koje je donijela Europska unija i konkretno [Povelja], [UFEU] i [UEU], u skladu s načelom lojalnosti u smislu članka 4. stavka 3. [UEU-a], članka 267. [UFEU-a] kao i članka 82. [UFEU-a], s pravom na pošteno suđenje zajamčenim u članku 47. [Povelje], kao i pravom da se ne bude dva puta osuđen ili kažnjen za isto kazneno djelo zajamčenim u članku 50. [Povelje]?"

Postupak pred Sudom

Zahtjev za primjenu hitnog prethodnog postupka

23 Sud koji je uputio zahtjev zatražio je da se na ovaj predmet primijeni hitni prethodni postupak predviđen u članku 107. Poslovnika Suda, pozivajući se na članak 17. stavak 1. Okvirne odluke 2002/584, prema kojem se „[e]uropski uhidbeni nalog obrađuje […] i izvršava kao žurni predmet".

24 Sud je 3. lipnja 2020. odlučio, na prijedlog suca izvjestitelja i nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da ne treba prihvatiti taj zahtjev jer taj sud nije dostavio nijedan element koji bi omogućio ocjenu posebnih razloga na temelju kojih bi o ovom predmetu trebalo žurno odlučiti. Konkretno, navedeni sud nije dokazao pritvaranje okrivljenikâ ni *a fortiori* obrazložio zašto bi odgovori Suda mogli biti odlučujući za moguće puštanje na slobodu navedenih osoba.

Zahtjev za ponovno otvaranje usmenog postupka

25 Aktom podnesenim tajništvu Suda 22. lipnja 2021. osoba AB zatražila je da se naloži ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

26 U prilogu svojem zahtjevu osoba AB navodi da je nezavisna odvjetnica u točkama 53. i 54. svojega mišljenja istaknula postojanje određenog niza nejasnoća u zahtjevu za prethodnu odluku. U vezi s tim osoba AB pojašnjava, kao novu okolnost, da Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III) u svojoj odluci od 29. lipnja 2001. obustavu kaznenog progona nije obrazložio amnestijom nego načelom nacionalnog prava *ne bis in idem*.

27 U skladu s člankom 83. Poslovnika, Sud može, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, u svakom trenutku odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako stranka iznese, po zatvaranju ovog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na

odluku Suda, ili ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.

28 To, međutim, nije tako u ovom predmetu.

29 Naime, u svojem zahtjevu, osoba AB pruža samo svoje tumačenje činjenica na kojima se zasniva predmet i, osobito, odluke od 29. lipnja 2001. Okresnog súda Bratislava III (Općinski sud Bratislava III).

30 Međutim, osim toga što takvo tumačenje nije nova činjenica u smislu članka 83. Poslovnika, ustaljena je sudska praksa da je u okviru prethodnog postupka predviđenog člankom 267. UFEU-a, koji se temelji na jasnom razdvajanju funkcija između nacionalnih sudova i Suda, nacionalni sudac jedini ovlašten utvrditi i ocijeniti činjenice glavnog postupka. U tom kontekstu, Sud je samo ovlašten očitovati se o tumačenju ili o valjanosti prava Unije s obzirom na činjeničnu i pravnu situaciju kako ju je opisao sud koji je uputio zahtjev, kako bi tom sudu dao elemente koji će mu koristiti u rješavanju spora (presude od 27. travnja 2017., A-Rosa Flussschiff, C-620/15, EU:C:2017:309, t. 35. i od 14. studenoga 2019., Dilly's Wellnesshotel, C-585/17, EU:C:2019:969, t. 45. i navedena sudska praksa).

31 Osim toga, s obzirom na to da svojim zahtjevom za ponovno otvaranje usmenog postupka osoba AB nastoji odgovoriti na mišljenje nezavisne odvjetnice, dovoljno je istaknuti da sadržaj mišljenja nezavisnog odvjetnika ne može kao takav biti nova činjenica jer bi inače stranke mogle odgovoriti na navedeno mišljenje pozivanjem na tu činjenicu. Stranke ne mogu raspravljati o mišljenju nezavisnog odvjetnika. Sud je tako imao priliku naglasiti da se u skladu s člankom 252. UFEU-a uloga nezavisnog odvjetnika sastoji u tome da, djelujući posve nepristrano i neovisno, javno iznosi obrazložena mišljenja u predmetima u kojima se u skladu sa Statutom Suda Europske unije zahtijeva njegovo sudjelovanje, kako bi pomogao pri obavljanju njegove zadaće koja se sastoji od osiguranja poštovanja prava prilikom tumačenja i primjene Ugovorâ. Na temelju članka 20. četvrtog stavka tog statuta i članka 82. stavka 2. Poslovnika, mišljenjem nezavisnog odvjetnika završava se usmeni dio postupka. Budući da se nalazi izvan raspravljanja između stranaka, mišljenje otvara fazu vijećanja Suda. Ne radi se, dakle, o mišljenju namijenjenom sucima ili strankama koje bi potjecalo od tijela izvan Suda, nego o mišljenju člana same institucije koje je osobno, obrazloženo i javno izneseno (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 21. i navedena sudska praksa).

32 U ovom predmetu Sud utvrđuje, nakon što je saslušao nezavisnu odvjetnicu, da elementi koje je istaknula osoba AB ne otkrivaju nikakvu novu činjenicu koja može imati odlučujući utjecaj na odluku koju treba donijeti u ovom predmetu i da o potonjem ne treba odlučiti na temelju argumenta o kojem stranke ili zainteresirane osobe nisu raspravljale. Usto, budući da na kraju pisanog i usmenog dijela postupka raspolaže svim potrebnim elementima, Sud smatra da je stvar dovoljno razjašnjena za donošenje odluke.

33 Stoga nije potrebno odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka.

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

34 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 50. Povelje tumačiti na način da mu se protivi izdavanje europskog uhidbenog naloga protiv osobe protiv koje se vodi kazneni progon koji je prvotno prekinut pravomoćnom sudskom odlukom donesenom na temelju amnestije i ponovno pokrenut nakon donošenja zakona kojim se ta amnestija povlači i ukida navedena sudska odluka.

Nadležnost Suda

35 Slovačka vlada osporava nadležnost Suda za odlučivanje o prvom prethodnom pitanju zbog toga što se na glavni postupak ne primjenjuju nijedna odredba prava Unije ni Povelja. Sud koji je uputio zahtjev od Suda zapravo traži da ispita slovačko nacionalno pravo o amnestiji, što je izvan njegove nadležnosti. Usto se pravo Unije ne primjenjuje *ratione temporis* jer su sve činjenice o kojima je riječ u glavnom postupku nastale prije pristupanja Slovačke Republike Uniji.

36 U tom pogledu valja istaknuti da se prvo prethodno pitanje odnosi na članak 50. Povelje.

37 Područje primjene Povelje, što se tiče djelovanja država članica, definirano je u njezinu članku 51. stavku 1., prema kojem se odredbe Povelje odnose na države članice samo kada provode pravo Unije.

38 Članak 51. stavak 1. Povelje potvrđuje ustaljenu sudsku praksu Suda prema kojoj se temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih (presuda od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, t. 31. i navedena sudska praksa).

39 Stoga, kada pravna situacija ne ulazi u područje primjene prava Unije, Sud nije nadležan o njoj odlučivati, te eventualno prizivane odredbe Povelje ne mogu same po sebi biti temelj takve nadležnosti (presuda od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, t. 32. i navedena sudska praksa).

40 Točno je da se u ovom slučaju, kao što to ističe Europska komisija, glavni postupak odnosi na kaznena djela koja nisu usklađena u pravu Unije i da osim toga to pravo ne uređuje davanje i povlačenje amnestije.

41 Međutim, prvo pitanje ne odnosi se na tumačenje nacionalnog zakonodavstva u pogledu tih kaznenih djela ili te amnestije nego na tumačenje članka 50. Povelje u okviru postupka izdavanja europskog uhidbenog naloga koji sud koji je uputio zahtjev namjerava pokrenuti.

42 Takav postupak ulazi u područje primjene *ratione materiae* i *ratione temporis* Okvirne odluke 2002/584 tako da se, s obzirom na to da se ta odluka može primijeniti na postupak izdavanja europskog uhidbenog naloga koji sud koji je uputio zahtjev namjerava pokrenuti, na taj postupak može primijeniti i Povelja.

43 Sud je stoga nadležan za odgovor na prvo prethodno pitanje.

Dopuštenost

44 Slovačka vlada i Europska komisija naglašavaju da sud koji je uputio zahtjev još nije izdao europski uhidbeni nalog i da nije siguran da će to učiniti jer nije utvrđeno nalazi li se osoba protiv koje bi taj nalog trebao biti izdan na državnom području neke od država članica. Države članice provode pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje samo ako pravosudno tijelo koje izdaje uhidbeni nalog i pravosudno tijelo izvršenja primjenjuju nacionalne odredbe donesene radi provedbe Okvirne odluke 2002/584. Dakle, jedino se stvarno izdavanje europskog uhidbenog naloga može smatrati provedbom prava Unije. Nasuprot tomu, sama namjera izdavanja europskog uhidbenog naloga nije dovoljna da bi se dotični kazneni postupak smatrao provedbom prava Unije, s posljedicom primjene Povelje na sva pitanja u vezi sa zakonitošću tog postupka. Stoga tvrde da je prvo prethodno pitanje irelevantno i hipotetsko i slijedom toga nedopušteno.

45 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je u okviru suradnje Suda s nacionalnim sudovima, na temelju članka 267. UFEU-a, isključivo na nacionalnom sudu pred kojim se vodi postupak i koji mora preuzeti odgovornost za sudsku odluku koja će biti donesena da, uvažavajući posebnosti predmeta, ocijeni nužnost prethodne odluke za donošenje svoje presude i relevantnost pitanja koja postavlja Sudu. Slijedom toga, čim se postavljena pitanja odnose na tumačenje pravnog pravila Unije, Sud je načelno dužan donijeti odluku (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

46 Iz navedenog proizlazi da pitanja koja se odnose na pravo Unije uživaju pretpostavku relevantnosti. Sud može odbiti odlučivati o zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud samo ako je očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili predmetom spora u glavnom postupku, ako je problem hipotetski ili ako Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima za davanje korisnog odgovora na upućena pitanja (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, EU:C:2021:800, t. 28. i navedena sudska praksa).

47 U ovom predmetu iz odluke suda koji je uputio zahtjev jasno proizlazi da Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III) smatra da su pretpostavke izdavanja europskog uhidbenog naloga protiv jednog od okrivljenika u načelu ispunjene i da namjerava izdati takav europski uhidbeni nalog jer je moguće da se ta osoba nalazi u drugoj državi članici ili bi se tamo mogla uputiti. Osim toga, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da izdavanje europskog uhidbenog naloga od strane suda koji je uputio zahtjev ovisi o odgovoru koji će Sud dati na prvo prethodno pitanje.

48 Tvrditi, u tim okolnostima, da nacionalni sud koji dvoji o zakonitosti izdavanja europskog uhidbenog naloga, s obzirom na primjenjive odredbe prava Unije, treba izdati takav nalog kako bi se potom Sudu mogao uputiti zahtjev za prethodnu odluku bilo bi očito protivno svrsi navedenog članka 267. UFEU-a.

49 Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi, mehanizam prethodnog postupka uspostavljenog tom odredbom ima za cilj osigurati pravu Unije u svim okolnostima isti učinak u svim državama članicama i tako spriječiti razlike u tumačenju tog prava koje nacionalni sudovi moraju primijeniti te nastoji osigurati tu primjenu tako da nacionalnom sudu da sredstvo za otklanjanje poteškoća koje bi mogao stvoriti zahtjev da se pravu Unije da puni učinak u okviru pravosudnih sustava država članica. Stoga nacionalni sudovi imaju najširu mogućnost ili čak obvezu obratiti se Sudu ako smatraju da su se u predmetu u tijeku pred njima pojavila pitanja koja se odnose na

tumačenje odredaba prava Unije ili ocjenu njihove valjanosti, u pogledu kojih moraju odlučiti (presuda od 6. listopada 2021., Consorzio Italian Management i Catania Multiservizi, C-561/19, EU:C:2021:799, t. 28. i navedena sudska praksa).

50 To je tim više tako u ovom predmetu jer sustav europskog uhidbenog naloga obuhvaća zaštitu postupovnih i temeljnih prava koja moraju biti zajamčena traženoj osobi, na dvije razine, s obzirom na to da se na sudsku zaštitu na prvoj razini, prilikom donošenja nacionalne sudske odluke poput nacionalnog uhidbenog naloga, nadovezuje zaštita koja se mora osigurati na drugoj razini, prilikom izdavanja europskog uhidbenog naloga (vidjeti u tom smislu presudu od 12. prosinca 2019., Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg i Openbaar Ministerie (Državna odvjetništva u Lyonu i Toursu), C-566/19 PPU i C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, t. 59. i navedenu sudsku praksu).

51 Tako kad je riječ o mjeri koja, poput izdavanja europskog uhidbenog naloga, kojom se može ugroziti pravo na slobodu osobe o kojoj je riječ, ta zaštita podrazumijeva donošenje odluke koja ispunjava zahtjeve djelotvorne sudske zaštite, u najmanju ruku na jednoj od dviju razina te zaštite (presuda od 27. svibnja 2019., OG i PI (Državna odvjetništva u Lübecku i Zwickauu), C-508/18 i C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, t. 68.).

52 Slijedom toga, time što je Sudu uputio zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju kako bi se uvjerio da donošenje europskog uhidbenog naloga ispunjava obveze koje proizlaze iz prava Unije, pravosudno tijelo koje izdaje nalog namjerava ispuniti obveze koje proizlaze iz Okvirne odluke 2002/584 i, stoga, provodi pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.

53 Osim toga, protivno onomu što navodi Komisija, takvo razmatranje nema za posljedicu da učini pravo Unije primjenjivim na kazneni postupak u okviru kojeg se može izdati taj europski uhidbeni nalog jer je taj kazneni postupak odvojen od postupka izdavanja takvog naloga na koji se primjenjuju jedino Okvirna odluka 2002/584 i stoga pravo Unije.

54 Iz toga slijedi da je prethodno pitanje dopušteno.

Meritum

55 Kako bi se odgovorilo na prvo pitanje, valja istaknuti da, kao što to proizlazi iz samog teksta članka 50. Povelje kojim se načelo *ne bis in idem* utvrđuje u pravu Unije, „nikome se ne može ponovno suditi niti ga se može kazniti u kaznenom postupku za kazneno djelo za koje je već pravomoćno oslobođen ili osuđen u Uniji u skladu sa zakonom”.

56 Kako bi se utvrdilo predstavlja li odluka odluku kojom je protiv osobe sudski postupak pravomoćno okončan potrebno je osobito uvjeriti se da je ta odluka donesena nakon ocjene o meritumu predmeta (vidjeti po analogiji u pogledu članka 54. Konvencije o provedbi Schengenskog sporazuma od 14. lipnja 1985. između vlada država Gospodarske unije Beneluksa, Savezne Republike Njemačke i Francuske Republike o postupnom ukidanju kontrola na zajedničkim granicama potpisane u Schengenu 19. lipnja 1990. (SL 2000., L 239, str. 19.) presude od 10. ožujka 2005., Miraglia, C-469/03, EU:C:2005:156, t. 30.; od 5. lipnja 2014., M, C-398/12, EU:C:2014:1057, t. 28., i od 29. lipnja 2016., Kossowski, C-486/14, EU:C:2016:483, t. 42.).

57 To tumačenje potvrđeno je, s jedne strane, tekstom članka 50. Povelje jer, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 51. svojega mišljenja, pojmovi „osuda” i „oslobođenje” nužno ukazuju na to da je kaznena odgovornost okrivljenika ispitana i da je u tom pogledu donesena odluka.

58 S druge strane, navedeno tumačenje je u skladu s legitimnim ciljem izbjegavanja nekažnjavanja osoba koje su počinile kazneno djelo, cilja koji ulazi u kontekst područje slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih granica, na kojem je osigurano slobodno kretanje osoba predviđeno u članku 3. stavku 2. UEU-a (vidjeti u tom smislu presude od 6. rujna 2016., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, t. 36. i 37.; od 2. travnja 2020., Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, t. 60., i od 12. svibnja 2021., Bundesrepublik Deutschland (Interpolova crvena tjeralica), C-505/19, EU:C:2021:376, t. 86.).

59 U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku zaista proizlazi da odluka od 29. lipnja 2001. kojom je Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III) obustavio kazneni postupak pokrenut protiv okrivljenikâ prema nacionalnom pravu ima učinke odluke o oslobađanju.

60 Međutim, neovisno o naravi i učincima te odluke u slovačkom pravu, čini se da iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je navedena odluka koja je donesena na temelju, među ostalim, amnestije iz 1998. imala jedino učinak prekida navedenih kaznenih progona prije nego nešto je Okresný súd Bratislava III (Općinski sud Bratislava III) ili bilo koji drugi slovački sud mogao odlučiti o kaznenoj odgovornosti okrivljenika, a što je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

61 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 50. Povelje treba tumačiti na način da mu se ne protivi izdavanje europskog uhidbenog naloga protiv osobe protiv koje se vodi kazneni progon koji je prvotno prekinut na temelju pravomoćne sudske odluke donesene na temelju amnestije i ponovno pokrenut nakon donošenja zakona kojim se ta amnestija povlači i ukida navedena sudska odluka ako je potonja donesena prije ikakve ocjene kaznene odgovornosti dotične osobe.

Drugo pitanje

62 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda je, u okviru postupka suradnje između nacionalnih sudova i Suda uspostavljene u članku 267. UFEU-a, na Sudu da nacionalnom sudu pruži koristan odgovor koji će mu omogućiti da riješi spor koji se pred njim vodi. U tom smislu, Sud mora, ako je potrebno, preoblikovati postavljena pitanja (presuda od 26. listopada 2021., C-109/20, PL Holdings, EU:C:2021:875, t. 34. i navedena sudska praksa).

63 Tako s obzirom na obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku, poput onih sažetih u točki 20. ove presude, drugo prethodno pitanje valja razumjeti na način da se njime nastoji odrediti treba li Direktivu 2012/13 tumačiti na način da se primjenjuje na postupak zakonodavne prirode koji se odnosi na povlačenje amnestije i na sudski postupak koji za predmet ima nadzor usklađenosti tog povlačenja s nacionalnim Ustavom i, u slučaju potvrdnog odgovora, protive li se toj direktivi, osobito u vezi s člancima 47. i 50. Povelje, takvi postupci.

64 Čak i tako preoblikovano, to pitanje je prema mišljenju slovačke vlade i Komisije nedopušteno. Naime, s obzirom na to da se Direktiva 2012/13 odnosi samo na kaznene postupke, ona se ne primjenjuje na postupke koje je pokrenulo Nacionalno vijeće Slovačke Republike ili Ústavný súd Slovenskej republiky (Ustavni sud Slovačke Republike) u skladu s primjenjivim slovačkim pravom. Konkretno, postupak pred potonjim sudom ne odnosi se na prava i obveze određenih fizičkih ili pravnih osoba i njegov predmet nije ispitati njihovu kaznenu odgovornost. Jedini cilj tog postupka jest ocijeniti usklađenost sa slovačkim Ustavom rezolucije koju je usvojilo Nacionalno vijeće Slovačke Republike na temelju članka 86. točke (i) izmijenjenog Ustava.

65 U tom pogledu dovoljno je navesti da se prigovori koji su tako istaknuti u pogledu dopuštenosti drugog prethodnog pitanja u bitnome odnose na sam doseg prava Unije i konkretno područje primjene Direktive 2012/13, a time i na njezino tumačenje. Takvi argumenti, koji se stoga odnose na meritum postavljenog pitanja, ne mogu tako sami po sebi dovesti do nedopuštenosti tog pitanja (vidjeti po analogiji presudu od 20. travnja 2021., Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, t. 33. i navedenu sudsku praksu).

66 Stoga je drugo prethodno pitanje, kako je preoblikovano u točki 63. ove presude, dopušteno.

67 Kako bi se na njega odgovorilo valja istaknuti da se, u skladu s njezinim člankom 1., Direktivom 2012/13 utvrđuju pravila o, s jedne strane, pravu na informiranje osumnjičenika ili okrivljenika o njihovim pravima u kaznenom postupku i optužbama protiv njih i, s druge strane, pravu na informiranje osoba koje su predmet europskog uhidbenog naloga o njihovim pravima.

68 Osim toga, u skladu s njezinim člankom 2. stavkom 1., ta direktiva primjenjuje se od trenutka kada nadležna tijela država članica obavijeste osobe da su osumnjičene ili okrivljene za počinjenje kaznenog djela pa do završetka postupka, pri čemu se misli na konačno rješavanje pitanja je li osumnjičenik ili okrivljenik počinio kazneno djelo, uključujući, ako je to potrebno, određivanje sankcije i odlučivanje o žalbi.

69 Iz tih odredaba proizlazi da se navedena direktiva primjenjuje na postupke u vezi s europskim uhidbenim nalozima i na kaznene postupke jer se potonjima nastoji odrediti je li osumnjičenik ili okrivljenik počinio kazneno djelo.

70 Iz toga slijedi da postupak čiji predmet nije određivanje kaznene odgovornosti osobe ne može ulaziti u područje primjene Direktive 2012/13.

71 Konkretno, zbog toga se ta direktiva ne može primijeniti na postupak zakonodavne prirode u vezi s povlačenjem amnestije kao ni na sudski postupak čiji je predmet nadzor nad usklađenosti tog povlačenja s nacionalnim Ustavom. Naime, neovisno čak i o njihovim učincima na postupovni položaj osobe, takvim postupcima ne utvrđuje se njezina moguća kaznena odgovornost.

72 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo prethodno pitanje valja odgovoriti da Direktivu 2012/13 treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na postupak zakonodavne prirode u vezi s povlačenjem amnestije kao ni na sudski postupak čiji je predmet nadzor nad usklađenosti tog povlačenja s nacionalnim Ustavom.

Treće pitanje

73 Svojim trećim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 4. stavak 3. UEU-a, članke 82. i 267. UFEU-a te članke 47. i 50. Povelje tumačiti na način da im se protivi zakonodavstvo države članice na temelju kojeg nadzor ustavnog suda te države članice nad zakonodavnom odredbom kojom se povlači amnestija ograničava samo na ocjenu njezine usklađenosti s nacionalnim ustavom a da se pritom osim toga ne može ocijeniti njezina usklađenost s pravom Unije.

74 U tom pogledu uvodno valja naglasiti da se, kao što to valjano navodi slovačka vlada i kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 72. svojega mišljenja, nacionalnim zakonodavstvom kojim se predviđa postupak zakonodavne prirode o povlačenju amnestije i sudskim postupkom čiji je predmet nadzor usklađenosti tog povlačenja s nacionalnim Ustavom ne provodi pravo Unije jer takvi postupci ne ulaze u područje primjene tog prava.

75 Budući da zbog toga pravo Unije nije primjenjivo na takvo nacionalno zakonodavstvo, Sud, uzimajući u obzir razmatranja navedena u točkama 37. do 39. ove presude, nije nadležan za odgovor na treće prethodno pitanje.

Troškovi

76 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

1. **Članak 50. Povelje Europske unije o temeljnim pravima treba tumačiti na način da mu se ne protivi izdavanje europskog uhidbenog naloga protiv osobe protiv koje se vodi kazneni progon koji je prvotno prekinut na temelju pravomoćne sudske odluke donesene na temelju amnestije i ponovno pokrenut nakon donošenja zakona kojim se ta amnestija povlači i ukida navedena sudska odluka ako je potonja donesena prije ikakve ocjene kaznene odgovornosti dotične osobe.**

2. **Direktivu 2012/13/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. o pravu na informiranje u kaznenom postupku treba tumačiti na način da se ne primjenjuje na postupak zakonodavne prirode u vezi s povlačenjem amnestije kao ni na sudski postupak čiji je predmet nadzor nad usklađenosti tog povlačenja s nacionalnim Ustavom.**

Potpisi